

Список використаних джерел:

1. Дереконь В.М. Аудит у системі державного фінансового контролю: сучасний стан і напрями вдосконалення // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка, право). – 2005. – № 4 (31). – С. 208 – 213.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 140-V від 14 вер. 2006 р. / [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» № 2939-XII від 26 січ. 1993 р. (з чинними змінами та доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Письменна Т. Теоретичні засади державного фінансового контролю : вітчизняний і зарубіжний досвід / Т. Письменна // Світ фінансів. – 2008. – № 4. – С. 130 – 138
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ» № 1777 від 31 груд. 2004 р. / [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1777-2004-%EF>.
6. Стефанюк І. Б. Методичні засади функціонування системи внутрішнього державного фінансового контролю в Україні / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. . – 2011. – № 6 – С. 84 – 102.
7. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль : проблеми ідентифікації й визначення системи / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 12–19.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК: 351.82:338

ЧИННИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ПОГОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ТА МІСЦЕВИХ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

*Новак Н.П., к.е.н., докторант
Херсонський державний аграрний університет*

Визначено важливість державних та місцевих пріоритетів в сфері організації та обсягів сільськогосподарського виробництва, розвитку сільських територій, вирішення демографічної ситуації, забезпечення зайнятості та підвищення добробуту сільського населення. Виявлено чинники, особливості, тенденції та проблеми регіонального розвитку аграрного господарювання. Обґрунтовано в якості механізмів погодження й реалізації його державних та місцевих пріоритетів раціональне використання ресурсного потенціалу, транскордонне співробітництво, державний протекціонізм, розв'язання екологічних проблем, нівелювання диспропорцій в розвитку аграрного виробництва та соціальної інфраструктури сільських територій.

Ключові слова: чинники, механізми, аграрна сфера, державні та місцеві пріоритети, погодження, транскордонне співробітництво, обсяги виробництва, сільські території, соціальний захист, населення, екологічні проблеми, регулювання, розвиток.

Постановка проблеми. Розробка методологічного інструментарію вдосконалення державного регулювання та управління є невідкладним завданням практики господарювання в аграрній сфері економіки в умовах проголошеної децентралізації влади. Вирішення цього завдання пов'язане з дослідженням організаційних, юридичних, економічних та фінансових аспектів

функціонування аграрного виробництва, забезпечення дієвості та ефективності місцевого самоврядування, формування теорії та методології державної регіональної політики. Необхідність та актуальність наукового пізнання регіонального управління з урахуванням ринкових механізмів господарювання обумовлюється потребою раціоналізації життєдіяльності, з метою задіяння територіальних резервів для вирішення завдань економічного і соціального розвитку, якісної трансформації аграрної економіки держави.

Потребує детального дослідження ситуація з погодженням державних та місцевих пріоритетів щодо функціонування аграрного виробництва і соціальної сфери сільських територій, системи розселення, використання складників природно-ресурсного потенціалу, становлення ринкових механізмів управління. Регіон розуміється як адміністративно-відокремлена територія України з особливостями природно-ресурсного та економіко-географічного положення, набутою економічною структурою і системою розселення, а також системою екологічних чинників обмеження (імперативів) його виробничого потенціалу [2, с. 25].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У минулий та сучасний періоди вирішенню різних питань управління та державного регулювання аграрної сфери економіки та її трансформаційних процесів були присвячені наукові праці В.Г. Андрійчука, М.П. Бутка, В.Г. Гейця, О.Д. Гудзинського, Л.В.Дейнеко, В.С. Загорського, С.М. Кваші, І.І. Лукінова, Ю.О. Лупенка, Л.О. Мармуль, М.Й. Маліка, П.М. Макаренка, О.М. Могильного, О.Є.Новікова, О.М. Онищенко, Б.Й. Пасхавера, П.Т. Саблука, М.П. Сахацького, Г.В. Черевка, О.Г. Шпикуляка, В.В. Юрчишина та ін.

Постановка завдання. Метою статті є визначення чинників та обґрунтування механізмів погодження й реалізації державних та місцевих пріоритетів розвитку аграрної сфери економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Децентралізація, як глобальний процес трансформації економічних відносин в розвинутих країнах, повинна бути орієнтиром під час формування і реалізації стратегії і тактики подальших вітчизняних ринкових трансформацій в аграрній сфері економіки. Динаміка розвитку регіонів як результат свідомої децентралізації державного менеджменту може потенційно удосконалити процес оновлення суспільних відносин взагалі та економічних зокрема. Отже, регіональний розвиток – це структурно виражена модифікація виробничої та соціальної функції регіону в процесі територіального поділу праці на ринкових принципах з метою поліпшення якості життя населення з обов’язковим врахуванням та поєднанням геополітичних, макроекономічних, загальнонаціональних, галузевих функціональних та регіональних інтересів [4, с. 18].

Регіональний розвиток аграрної сфери економіки спричинюється інтегральною дією цілої низки чинників, провідними серед яких є: врахування та обов’язкове використання переваг та можливостей геополітичного становища регіону; раціональне задіяння природно-ресурсного та виробничо-економічного потенціалу регіону на основі інтенсифікації складників та чинників зростання, а також переваг процесів ринкового реформування відносин

власності; поліпшення умов та середовища життєдіяльності сільського населення, особливо щодо розв'язання проблеми зайнятості, подолання негативних демографічних тенденцій, збереження екологічно безпечного стану навколишнього природного середовища.

Враховуючи, що більшість регіонів країни (19 з 25) є прикордонними, важливою є їх участь у багатосторонніх єврорегіональних утвореннях асоціативного типу. Життєвість та перспективність єврорегіональних утворень залежить від договірно-правового оформлення взаємодії сторін-учасниць, особливо щодо гарантій безпеки, інвестицій та вільного трансферту прибутків, спрощення митного контролю, пересування робочої сили на прикордонних територіях, консорціального фінансування об'єктів спільного використання, лібералізації ринків праці стосовно сезонної міграції. Участь окремих регіонів України в подібних єврорегіональних утвореннях перспективна в західному (у зв'язку з наближенням кордонів ЄС) та південно-західному напрямках (експлуатація ресурсів й логістичних мереж Чорного моря та пониззя Дунаю).

Істотним резервом стимулювання регіональних аспектів розвитку аграрної сфери економіки є активізація участі регіонів у зовнішньоекономічній діяльності через реалізацію місцевих інтересів з виходом на закордонні ринки товарів і послуг, координацію функціонування підприємницьких структур, що зорієнтовані на територіальні ресурси виробничих засобів, робочої сили, сировини і матеріалів, кінцева продовольча продукція яких є експортоорієнтованою [3, с. 164].

Посилення регіонального інтересу до зовнішньоекономічних аспектів розвитку аграрного виробництва досягається через реалізацію спільного алгоритму в діяльності загальнодержавних та місцевих органів влади в наступних напрямках:

- стимулювання прикордонного співробітництва через зниження оподаткування експорту та у разі відмові від бартерного характеру економічних зв'язків між суб'єктами підприємництва прилеглих регіонів країн-сусідів сприяння фінансово-платіжному обслуговуванню сторін прикордонного співробітництва у валютах країн-учасниць;

- створення об'єктів та ареалів спільного підприємництва всередині України з метою притоку інвестицій в регіональний розвиток сільського господарства;

- реалізації державної протекціоністської підтримки технологічного експорту, в т. ч. частковий перерозподіл державних доходів від цієї діяльності на користь регіонів;

- преференційно-стимулююче відношення щодо економічного співробітництва в сфері використання регіональних ресурсів або ж під час орієнтації на розв'язання місцевих проблем з розвитку об'єктів спільного підприємництва, технологічних інновацій, довгострокових інвестицій соціальної інфраструктури сільських територій;

- надання гарантій рівної конкуренції в галузі підрядно-будівельної діяльності з розвитку комунікаційних мереж та об'єктів регіональної інфраструктури між вітчизняними та зарубіжними суб'єктами підприємництва.

Матеріальною базою розвитку та розміщення продуктивних сил в аграрній сфері регіонів є природно-ресурсний потенціал. Він розуміється як сукупність усіх видів природних ресурсів з врахуванням їх якості, транспортно-експлуатаційної доступності та економічної доцільності господарського використання. Природні ресурси, перш за все агрокліматичні та земельні, визначають спеціалізацію аграрної регіональної економіки та є чинниками спеціалізації та кооперації виробництва. Якісні та кількісні параметри водних, земельних, кліматичних та рекреаційних ресурсів мають визначальне значення в процесах просторового розміщення об'єктів аграрного господарювання, зокрема, формування функціональної структури сільського господарства, параметрів розвитку системи розселення, розвитку виробничої та соціальної інфраструктури сільських територій [7, с. 65].

Використання місцевого природно-ресурсного потенціалу безпосередньо пов'язане з виробничо-господарською та соціо-демографічною ситуацією сільських територій регіонів. Завдання розширення та зміцнення фінансово-економічних засад регіональних органів влади неминує потребує впорядкування фінансово-бюджетних аспектів задіяння природних ресурсів, підвищення зацікавленості регіонів у раціональному ресурсокористуванні [5, с. 64]. Основою застосування принципів платності в сфері експлуатації природних ресурсів є стимулювання раціонального використання та попередження економічних втрат суспільства (держави і регіонів) від зменшення запасів або погіршення якості земель.

Важливим є законодавче визначення економічного змісту подібних платежів, оптимальне їх ранжування за рівнями бюджетної системи, врахування особливостей підприємництва у сільськогосподарських. Тому із запровадженням подібних платежів за експлуатацію земельних ресурсів головним методологічним критерієм є рентний їх характер, тобто отримання переваг у вигляді розширення дохідної бази місцевих бюджетів для населення регіону.

Використання отриманих коштів доцільно здійснювати за двома напрямками: 1) на фінансування компенсаційних заходів по охороні та оздоровленню оточуючого природного середовища; 2) на фінансування інвестицій в соціальні програми для населення. Для підвищення результативності регіонального розвитку в аграрній сфері економіки потрібне постійне вдосконалення існуючих та застосування або впровадження нових технологій (ноу-хау). Технологічний аспект розвитку – це поєднання наукових результатів і технічних розробок із задіянням ефективних організаційних структур, що забезпечують переваги якісного менеджменту. Сучасні управлінські технології вимагають раціонального врахування етнічних особливостей, менталітету та життєвих орієнтирів сільського населення регіону [1, с. 14].

Успішний регіональний розвиток аграрної сфери економіки як стійкий процес можливий під час підкріплення трудового та технологічного чинників надходженням на стабільній основі інвестицій в обладнання, матеріальні та

сервісні інфраструктурні об'єкти. Стержневим компонентом регіонального розвитку є пануючі в суспільстві економічні відносин. Найбільше значення у їх структурі мають: вільне підприємництво, регулювання економічної діяльності інституційними методами, система індикативного планування та програмного узгодження в ринковому середовищі інтересів держави, бізнесу, регіонів, сільських громад. Розробка ефективних організаційно-правових та фінансово-економічних механізмів регіонального аграрного розвитку, інструментарію економічних відносин різних рівнів управління є актуальним теоретичним завданням та практичною проблемою, що потребує невідкладного розв'язання.

Механізми регіонального розвитку аграрної сфери економіки мають ринкову природу через: забезпечення верховенства права; гарантію економічних свобод; економічну рівність суб'єктів підприємництва; досягнення принципу регіонального самофінансування; об'єктивного впливу на перерозподільчі відносини через бюджетну систему; лінію на партнерство в реалізації регіонального потенціалу; створення умов для конкуренції всіх форм і видів власності [6, с. 176]. Регіональні чинники активізації економічного зростання у сільському господарстві за своєю природою мають загальносуспільне значення, оскільки впливають на ряд суттєвих процесів: зростання реальної заробітної плати, збільшення можливостей споживання товарів і послуг, приріст фінансування інвестицій у будівництво житла та інше. Це важливо і з точки зору національної безпеки держави, оскільки результативність реформ посилює тенденції соборності.

Висновки. Ефективна регіональна політика в аграрній сфері економіки сприяє зміцненню унітарних засад української державності. Формування регіональної аграрної політики вимагає чіткого визначення концептуальних принципів розвитку регіонів, що здійснюється на загальнодержавному рівні. Обумовлюється це необхідністю нівелювання наявних диспропорцій в розміщенні та розвитку сільськогосподарського виробництва, інфраструктури та систем розселення, розв'язання екологічних проблем та потребою в раціоналізації аграрного природокористування, розширення фінансово-економічної самостійності аграрних структур, децентралізації у вирішенні питань соціального розвитку, що відносяться до місцевої компетенції [8, с. 152].

Концепція регіональних трансформацій аграрної сфери економіки має обов'язково містити ідеї регіональної політики держави, формулювати його мету та пріоритети на тактичну і стратегічну перспективу, а також основні проблеми та алгоритм їх розв'язання. Насамперед, це розробка, впровадження та правове обґрунтування механізмів функціонування аграрної сфери на регіональному рівні в умовах децентралізації – організаційного, нормативно-правового, економічного, фінансового та соціального.

Список використаних джерел:

1. Бутко М. Передумови трансформації та механізми регулювання регіональних економік / М. Бутко // Економіка і право. – 2003. – №5. – С. 10-18.
2. Дейнеко Л. Сталість соціально-економічного розвитку за умов суспільних трансформацій / Л. Дейнеко, Є. Хлобистов // Регіональна економіка. – 2005. – № 4. – С. 22-30.

3. Кваша С.М. Напрями удосконалення механізмів формування ринкової рівноваги на ринках сільськогосподарської продукції / С.М. Кваша // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С.161-167.

4. Макаренко П.М. Концептуальні засади системного інноваційного оновлення сільськогосподарського виробництва / П.М. Макаренко, Н.К. Васильєв // Агросвіт. – 2008. – № 1. – С. 17-20.

5. Мармуль Л.О. Державне регулювання інвестиційної діяльності переробних підприємств АПК / Л.О. Мармуль // Економіка АПК. – 2008. – №12. – С. 62-69.

6. Новіков О.Є. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в аграрній сфері / О.Є. Новіков // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – Вип. 2. – Т.1. Економічні науки. – Полтава: ПДАА, 2011. – С. 174-178.

7. Черевко Г.В. Державне регулювання АПК / Г.В. Черевко // Вісник аграрної науки. – 2008. – №6. – С. 63-69.

8. Шпичак О.М. Економічні механізми державного регулювання ринків сільськогосподарської продукції та їх проблеми / О.М. Шпичак // Економіка АПК. – К., 2011. – № 2. – С. 150-155.

Рецензент – д.е.н., професор Мармуль Л. О.

УДК 631.5

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФЕРМЕРСЬКИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ

Олійник А. С., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглянуто формування ресурсів фермерських господарств з метою визначення сутності поняття «витрати». Проаналізовано схему управління витратами, виокремлено найважливіші складові частини процесу управління діяльністю фермерських господарств. Досліджено систему управління витратами фермерських господарств та обґрунтовано основні аспекти системи.

Ключові слова: *формування ресурсів фермерських господарств, витрати, управління витратами, система управління витратами (СУВ), аспекти СУВ.*

Постановка проблеми. Господарська діяльність фермерських господарств нерозривно пов'язана з понесенням витрат. Адже, витрати – це процес перетворення засобів, предметів праці та самої праці в нову продукцію. Вони займають вагому частку доходу (виручки) від реалізації продукції, робіт та послуг фермерських господарств. Оскільки, метою діяльності фермерських господарств, як і будь-якого іншого суб'єкта підприємництва, є отримання прибутку, то облік витрат діяльності повинен бути організований таким чином, щоб забезпечити своєчасне документування, повне і достовірне відображення витрат в обліку та звітності, контроль за раціональним використанням активів господарства, а також повинен сприяти проведенню аналізу фактично понесених витрат з метою виявлення шляхів їх скорочення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення формування витрат, дослідження теоретичних основ та практичного застосування різних систем управління витратами знайшли своє відображення у працях Л. І. Антошкіної, К. В. Безверного, І. Ю. Бондар, М. Г. Грещака, Г. М. Колісник, О. С. Коцюби, Ю. Б. Кравчука, В. І. Пахомова,